

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI, ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA 2026 ROK

Wprowadzenie:

Gminny program profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i uzależnień behawioralnych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2026 rok, zwany dalej Programem, określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Polityka rozwiązywania problemów uzależnień na terenie Gminy Tuszów Narodowy prowadzona jest zgodnie z kierunkami określonymi w niniejszym programie stanowiącym rozwinięcie i kontynuację działań z zakresu profilaktyki uzależnienia od alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych prowadzonych w latach poprzednich.

Program ma minimalizować skutki uzależnień od alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu, uzależnień behawioralnych (hazard, internet, zakupy, gry, media społecznościowe itp.), a także zapobiegać, edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, czy konfliktową. Ma uczyć jak skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodzącą się agresję. Wspierać ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającymi. Uczyć umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia.

Opracowanie programu poprzedzone zostało diagnozą o sytuacji w gminie Tuszów Narodowy w aspekcie problemów społecznych na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, rozmów z uczniami i nauczycielami, ankiety przeprowadzonej w Szkole Podstawowej im. gen Sikorskiego w Tuszowie Narodowym, danych GKRPA i informacji z Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

I. RAPORT Z DIAGNOZY LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Gminę Tuszów Narodowy zamieszkuje **8 176 osób na stałe zameldowanych** (stan na 30.11.2025 r.), w stosunku do 2024 roku – to o 14 osób mniej.

W Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych jest 216 osób bezrobotnych (wg stanu na dzień 30.10.2025 r.), w tym **104** kobiety. Jest to o **12** osób więcej w stosunku do 2024 roku. Zasiłek dla bezrobotnych pobiera 29 osób, w tym 13 kobiet, czyli bez prawa do zasiłku jest **187** osób. W Gminie Tuszów Narodowy znajduje się 5 szkół podstawowych, w których uczy się 607 uczniów, w klasach zero jest 100 dzieci, w oddziałach przedszkolnych 166. Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przy którym działa Zespół Interdyscyplinarny wskazują, że na dzień 31 października 2025 roku prowadzona jest procedura niebieskiej karty w stosunku do 12 rodzin.

Z danych na 30.10.2025 r. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym wynika, że 41 rodzin (53 osoby) żyje w ubóstwie, tj. o 1 rodzina więcej w stosunku do 2024 roku, a o 51 mniej w stosunku do 2019 roku. Z powodu alkoholizmu z pomocy społecznej korzystało 5 rodzin (6 osób). Ogółem z różnych form pomocy społecznej korzystało 328 osób ze 157 rodzin, w tym świadczenia pieniężne - 112 osób i rzeczowe - 96 osób. W stosunku do 2024 roku dane niewiele się zmieniły.

Dostępność alkoholu: (dane na 30.10.2025 r.)

Na alkohol do 4,5 % oraz piwo jest w gminie uchwalone 30 limitów do wykorzystania poza miejscem sprzedaży i 2 w miejscu sprzedaży. Na alkohol wysokoprocentowy powyżej 4,5 % uchwalono w gminie limit na 18 punktów poza miejscem sprzedaży alkoholu.

Na terenie gminy na dzień 30.10.2025 r. istnieje 15 punktów sprzedaży alkoholów wysokoprocentowych do spożycia poza miejscem sprzedaży i 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży.

Uznaje się, że kluczową rolę w ograniczeniu spożywania alkoholu odgrywają:

- konsekwentny system kontroli rynku obrotu napojami alkoholowymi,
- konsekwentne egzekwowanie przepisów ustawy związanych z zakresem reklamy alkoholu,
- systematyczna edukacja sprzedawców w dziedzinie szkód związanych z piciem alkoholu przez młodzież i nieletnich,
- koncentracja na wszechstronnych oddziaływaniach profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży,
- świadomość społeczna o szkodliwym wpływie alkoholu na organizm,
- ścisła współpraca z instytucjami skupiającymi dzieci i młodzież w celu promowania aktywnego, zdrowego stylu życia.

Diagnoza problemów

Poznanie problemu uzależnień wśród mieszkańców w tym dzieci i młodzieży jest konieczne, by móc przeciwdziałać sięganiu po substancje szkodliwe dla ich zdrowia i życia. Należy prowadzić szereg działań i akcji informacyjnych aby ograniczyć ten problem zwłaszcza wśród najmłodszych stykających się z różnego rodzaju używkami. Konieczne jest sięgnięcie do źródeł oraz przyczyn tego zjawiska, by móc go w pełni poznać i zapobiegać mu. Niezwykle ważne jest, by chronić dzieci i młodzież przed zgubnymi skutkami eksperymentowania ze środkami uzależniającymi już od najmłodszych lat, by wpoić im wartości, którymi naprawdę warto kierować się w życiu.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

W 2025 roku podobnie jak w latach poprzednich prowadzona była akcja „Tajemniczy klient”, która miała wyeliminować sprzedaż napojów alkoholowych i papierosów osobom niepełnoletnim w sklepach na terenie gminy, połączona za szkoleniem sprzedawców napojów alkoholowych. Problemem jest też spożywanie alkoholu w miejscach ogólnie uczęszczanych np. obok sklepów, na przystankach, placach przy domach strażaka czy boiskach. Tutaj niezbędne jest jeszcze większe wzmocnienie patroli policji aby te nawyki wyeliminować.

Uzależnienia behawioralne.

W ostatnich latach nasila się coraz bardziej niebezpieczeństwo uzależnień behawioralnych. Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom opracowało diagnozę tzw. uzależnień behawioralnych, które w ostatnim czasie stanowią duże zagrożenie w różnych kategoriach wiekowych.

W 2025 roku wśród uczniów wybranej szkoły na terenie gminy tj. w Tuszowie Narodowym prowadzona była ankieta nt. różnego rodzaju uzależnień. Pozwoliła poznać lepiej problemy związane z sięganiem przez dzieci i młodzież po różne substancje psychoaktywne, czy problemy uzależnień behawioralnych. Wyniki ankiety służą określeniu działań, które pomogą przeciwdziałać sięganiu po substancje szkodliwe i uzależniać się od nałogów, szczególnie w grupie dzieci i młodzieży.

Internet i media społecznościowe, gry cyfrowe, hazard.

Na pytania dotyczące korzystania z internetu oraz narzędzi multimedialnych znaczna większość uczniów, bo aż 90% udzieliła odpowiedzi, że korzystają z internetu oraz różnych portali społecznościowych. Uczniowie podali, że były to następujące portale, aplikacje, strony: Instagram, Google, Messenger, Facebook, Discord, WhatsApp, Tik tok, Librus, Netflix, You Tube, Steam.

10% uczniów udzieliło odpowiedzi, że zdarzyło im się przyjść do szkoły zmęczonym po długotrwałym korzystaniu z internetu oraz różnych urządzeń. Z badania wynika również, że w większości uczniowie na korzystanie z internetu poświęcają 2-3 godziny dziennie, ale kilka procent uczniów korzysta ponad 3 godziny. Często nikt nie kontroluje czasu spędzanego przez nich na surfowaniu w internecie lub kontrolują go sobie sami. Duża grupa uczniów deklaruje, że nie jest w stanie obejść się bez internetu i portali społecznościowych lub jest w stanie to zrobić przez krótki czas. Nikt z badanych nie wykazał zainteresowania hazardem i uzależnienia od wszelkiego rodzaju gier hazardowych.

Alkohol, narkotyki i pozostałe używki

Z badania wynika, że 90% uczniów nigdy nie spożywało alkoholu. Spożywanie napojów alkoholowych zadeklarowało 10% uczniów, co w tym wieku jest zjawiskiem niepokojącym. Uczniowie, którzy próbowali alkoholu zostali nim poczęstowani przez kolegę/koleżankę lub rodziców. Alkoholem, który spożywali było wino i piwo.

Na pytanie dotyczące narkotyków, 3% uczniów napisało, że miało kontakt z narkotykami, np. ktoś im je pokazywał. Natomiast nikt z badanych nie zażywał narkotyków. Również 3% uczniów zadeklarowało, że paliło papierosy lub e-papierosy.

Z badania wynika, że w większości uczniowie znają skutki zażywania substancji psychoaktywnych.

W szkołach realizowane są zajęcia profilaktyczne, których celem jest przekazywanie uczniom informacji na temat negatywnego działania środków uzależniających na organizm młodego człowieka, zapoznanie uczniów z terminem uzależnienia, jego objawami i skutkami oraz zachęcanie do zdrowego stylu życia wolnego od nałogów, jak również zagrożeń związanych z niewłaściwym i niekontrolowanym korzystaniem z internetu. Zapraszani są przedstawiciele różnych instytucji, którzy również przekazują uczniom wiedzę na temat zgubnych skutków sięgania po używki. W każdej szkole odbyło się szkolenie rodziców nt.

współczesnych uzależnień przez przedstawiciela stowarzyszenia trzeźwościowego „Nowe Życie”, z którym gmina współpracuje oraz spotkanie z policjantami w ramach akcji profilaktycznej i bezpiecznego poruszania się. W czasie tych spotkań uczniowie otrzymali odbłaski z logo gminy i GKRPA oraz ulotki o tematyce profilaktycznej.

Uzależnienie rozwija się w określonym czasie i zawsze zaczyna się od etapu eksperymentowania. Niektórzy na tym etapie rezygnują, inni wchodzą dalej, aż do momentu w którym nie ma już odwrotu. Szczególnie ważnym czynnikiem chroniącym młodzież od sięgania po różnego rodzaju środki uzależniające są więzi emocjonalne w rodzinach, możliwość realizacji zainteresowań, poszanowanie praw, norm, wartości, autorytetów lub przynależność do pozytywnych grup społecznych. Wszystkie te informacje są przekazywane rodzicom podczas spotkań, bowiem niezwykle ważną rzeczą jest uświadamianie rodzicom tego, iż ich wsparcie i pomoc są niezwykle ważne dla ich dzieci i ich społecznego rozwoju.

Niezwykle ważne jest ukazywanie młodym ludziom propozycji spędzania czasu wolnego z dala od używek oraz ukazywania zachowań społecznie nieakceptowanych.

Zdarza się, że pierwszy kontakt z alkoholem młodzi ludzie mają już w domu rodzinnym. Uzależnienia te nie dotyczą ich bezpośrednio, ale ich najbliższych: rodziców, starszego rodzeństwa, krewnych, sąsiadów. Młodzież natomiast z problemem tym najczęściej spotyka się na różnego rodzaju imprezach, prywatkach, dyskotekach.

Większość ludzi pije alkohol na skutek panującego obyczaju. Od dziecka oswajani jesteśmy z alkoholem. Obchody ważnych wydarzeń w życiu rodzinnym oraz imprezy towarzyskie połączone są ze spożywaniem alkoholu. Dla wielu ludzi picie alkoholu staje się przyjemnością, z której nie potrafią zrezygnować. Niebezpieczeństwo pojawia się wtedy, gdy ludzie zaczynają sięgać po używki w młodym wieku, zbyt często i po duże ich ilości. Dlatego niezwykle ważna jest profilaktyka. Służą temu realizowane programy, spotkania, ulotki profilaktyczne, plakaty, które uzupełniają cykl lekcji czy pogadanek w szkołach.

Problemem jest spożywanie alkoholu w miejscach ogólnie uczęszczanych np. obok sklepów, na przystankach, placach przy domach strażaka czy boiskach. Tutaj niezbędne jest wzmocnienie patroli policji aby te nawyki wyeliminować.

Pojawiło się niepokojące zjawisko wg informacji z policji zażywania narkotyków przez młodzież ze szkół ponadpodstawowych i dorosłą z terenu gminy. Stąd tak ważna profilaktyka od najmłodszych lat, akcja uświadamiania rodziców i współpraca w tym zakresie wielu instytucji: szkoła, rodzina, policja, GKRPA, kościół, instytucje kultury.

II. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Tuszów Narodowy, w szczególności osoby należące do następujących grup:

- 1) konsumenci alkoholu,
- 2) osoby uzależnione od alkoholu oraz osoby nadmiernie pijące, uzależnione behawioralnie, uzależnione od narkotyków,
- 3) rodziny (w tym osoby współuzależnione) oraz najbliższe otoczenie osób z problemem alkoholowym, behawioralnym, narkotykowym,
- 4) dzieci i młodzież.

III. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ

1. Rozwiązywanie problemów alkoholowych wymaga współdziałania szeregu instytucji: oświaty, policji, pomocy społecznej, służby zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, administracji aby skutecznie przeciwdziałać przemocy związanej z alkoholizmem i narkotykami. W Gminie Tuszów Narodowy rozwiązywaniem tych problemów zajmują się:
 - 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tuszowie Narodowym,
 - 2) Szkoły Podstawowe,
 - 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym,
 - 4) Zespół interdyscyplinarny,
 - 5) Stowarzyszenia,
 - 6) Parafie,
 - 7) Gminna Biblioteka Publiczna w Tuszowie Narodowym,
 - 8) Kluby Sportowe z terenu Gminy Tuszów Narodowy,
 - 9) Gminny Ośrodek Kultury w Grochowie,
 - 10) Komisariat Policji w Tuszowie Narodowym,
 - 11) Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu,
 - 12) Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Nowe Życie” w Mielcu.
2. Na terenie Gminy brak jest placówki leczenia odwykowego i grup samopomocowych.

IV. KIERUNKI DZIAŁANIA NA PŁASZCZYŹNIE PROFILAKTYKI ALKOHOLOWEJ I BEHAWIORALNEJ ORAZ NARKOTYKOWEJ

Mając na uwadze wagę problemu oraz zagrożenia związane z różnymi uzależnieniami ustala się na 2026 rok następujące kierunki działań zmierzających do poprawy sytuacji w tym zakresie i zapobiegania kolejnym uzależnieniom.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych poprzez:

- 1) współdziałanie z Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień oraz Stowarzyszeniem Trzeźwościowym „Nowe Życie” w Mielcu, prowadzącym poradnię terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia m.in. poprzez współudział w finansowaniu świadczeń terapeutycznych dla mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy (w przypadku gdy NFZ nie pokryje wszystkich niezbędnych kosztów programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych);
- 2) realizację programów terapeutycznych w zakresie uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem programów dla dzieci i młodzieży;
- 3) prowadzenie rozmów motywacyjnych, informacyjno-edukacyjnych oraz kierowanie przez Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych osób nadużywających alkohol na terapie;
- 4) kierowanie osób uzależnionych, po przeprowadzeniu przez GKRPA rozmów motywujących, na badania do biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu przez

- lekarza psychiatrę i psychologa oraz występowanie do sądu z wnioskiem o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 5) dofinansowanie udziału w konferencjach, sympozjach i innych formach spotkań związanych z podnoszeniem kwalifikacji osób pracujących na rzecz uzależnionych i ich rodzin;
 - 6) kierowanie osób realizujących zadania Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na szkolenia oraz dofinansowanie szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i uzależnień od środków psychotropowych i behawioralnych, pomocy psychospołecznej, psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:

- 1) zapewnienie współdziałania pracowników takich jak: Policja, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, służba zdrowia, dyrekcje szkół wraz z pedagogami szkolnymi, konsultanci z punktów konsultacyjnych, wychowawcy ze świetlic itp. w szczególności w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie;
- 2) finansowanie materiałów informacyjnych, ulotek broszur;
- 3) finansowanie szkoleń, kursów;
- 4) udzielenie pomocy prawnej oraz pomocy psychospołecznej i psychologicznej osobom uzależnionym, współuzależnionym i ich rodzinom;
- 5) finansowanie prowadzenia zajęć i programów socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z problemem alkoholowym;
- 6) organizowanie zajęć dla rodziców, mających na celu podniesienie kompetencji wychowawczych, w tym szkolenia;
- 7) wspieranie zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych poprzez:

- 1) prowadzenie na terenie szkół, placówek oświatowych, kulturalnych, opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
- 2) wspieranie programów środowiskowych i przedsięwzięć profilaktycznych;
- 3) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia;
- 4) promowanie zdrowego stylu życia między innymi poprzez prowadzenie lokalnych imprez rozrywkowych, sportowo-rekreacyjnych, festynów, kiermaszów, spotkań mikołajkowych, noworocznych, pokoleniowych, konkursów plastycznych, profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych przy współpracy z parafiami,

dyrektorami szkół, placówek kulturalnych, stowarzyszeniami promującymi zdrowy styl życia bez alkoholu;

- 5) promocję i wspieranie organizowania imprez bezalkoholowych, w tym sportowych, kulturalnych, turystyczno-krajoznawczych;
- 6) organizowanie, finansowanie i dofinansowanie wypoczynku w czasie wakacji i ferii zimowych dzieci i młodzieży z realizacją programów profilaktycznych, w tym dożywianie;
- 7) wspieranie działalności szkół, organizacji i instytucji promujących różne formy spędzenia czasu wolnego przez dzieci i młodzież poprzez prowadzenie zajęć edukacyjno-rekreacyjno-sportowych np.:

- siatkówka, piłka nożna, nauka pływania,
- gry i zabawy ruchowe,
- kiermasze,
- wycieczki krajoznawczo-profilaktyczne,
- turnieje i zawody sportowe,
- nauka języków.

- 8) w ramach realizacji zajęć sportowych i rekreacyjnych dofinansowanie zakupu sprzętu sportowego, siłowni plenerowych, placów zabaw;
- 9) organizowanie różnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży (np. półkolonie, obozy profilaktyczne);
- 10) zakup i dystrybucja pism i literatury fachowej;
- 11) wydawanie, kupowanie oraz dystrybucja materiałów informacyjnych o problemie alkoholizmu, narkotyków, przemocy i tematyce pokrewnej,
- 12) zajęcia online z dziećmi i młodzieżą w ramach profilaktyki, ukazywania zgubnych skutków używek, promowania wzorcowych postaw na bazie zakupionych materiałów profilaktycznych, w tym filmów.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń oraz osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz przemocy w rodzinie poprzez:

- 1) współpracę z Policją, w celu zapewnienia adekwatnej do potrzeby liczby interwencji w stosunku do osób nietrzeźwych i stosujących przemoc oraz zakłócających porządek publiczny, w tym współfinansowanie zakupu paliw;
- 2) wsparcie dla podmiotów niepaństwowych zajmujących się statutowo rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie;
- 3) współpracę z innymi organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

6. Współpraca z instytucją zobowiązaną do leczenia odwykowego, w tym:

- 1) przyjmowanie zgłoszenia o przypadku występowania nadużywania alkoholu;
- 2) zapraszanie na rozmowy osoby co do której wpłynęło zgłoszenie;
- 3) przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym;

- 4) kierowanie osób na badanie przez biegłych (psycholog i psychiatra) w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego;
- 5) złożenie wniosku o wszczęciu postępowania do sądu rejonowego właściwego miejscu zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy.

7. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczą:

Udział w pracach na posiedzeniu Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - 150,00 zł, wg listy obecności na posiedzeniu.

V. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Monitorowanie problemów alkoholowych w gminie oraz ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych i naprawczych obejmuje:
 - stały monitoring Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzony przez Przewodniczącego Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Źródła finansowania Programu - środki zaplanowane w budżecie Gminy, przeznaczone na realizację zadań własnych Gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości, przeciwdziałaniu alkoholizmowi i przeciwdziałaniu narkomanii na 2026 r. wynoszą 113 000,00 zł.